

**PLAN DIGITALIZACIJE MUZEJSKE GRAĐE I MUZEJSKE DOKUMENTACIJE
JEDINICA M-G-Z HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI
2024. – 2028.**

Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Muzeja – galerija - zbirki (M-G-Z) HAZU donosi se na temelju članka 15., stavka 2. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24), a u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine objavljenih u sklopu projekta Ministarstva kulture i medija RH, pod nazivom e-kultura.

Digitalizaciju muzejske građe M-G-Z HAZU provode stručni muzejski djelatnici, katkada u suradnji s vanjskim suradnicima, ovisno o kadrovskim, financijskim i tehničkim mogućnostima. Dio muzejske građe je snimljen, ponegdje su snimljene cjelokupne zbirke, dok je dio snimaka nezadovoljavajuće kvalitete i identifikacijske su namjene. Stoga je potrebno digitalizirati cjelokupnu muzejsku građu, u skladu s propisima i suvremenim muzejskim standardima.

Kvalitetne digitalne snimke potrebne su da bi se smanjilo rukovanje fizičkim predmetima, udovoljilo učestalim upitima korisnika, za potrebe pratećih muzejskih vodiča i kataloga te drugih izložbenih i izdavačkih projekata. Digitalizirana građa koristi se za virtualne izložbe, e-kataloge, preglednike, tiskana i elektronička izdanja i druge oblike objavljivanja. Osim zaštite originalnih muzejskih predmeta digitalizacija omogućava lakši pristup muzejskim sadržajima i njihovo istraživanje te brži protok i razmjenu informacija potrebnih stručnoj i znanstvenoj zajednici i drugim vanjskim korisnicima.

U jedinicama Muzeja – galerija - zbirki (M-G-Z) HAZU koriste se dva informacijska sustave za obradu metapodataka i unos digitalizirane građe: a) Modulor i b) INDIGO. Građa koja je digitalizirana snimljena je u visokoj rezoluciji, u formatima .jpg i .tiff, a pohranjena je, osim na serveru platforme DiZbi, i na vanjskim tvrdim diskovima.

Financiranje se najčešće osigurava prijavljivanjem projekata na javne godišnje pozive Ureda za kulturu grada Zagreba, Ministarstva kulture i medija RH te Zaklade HAZU, kao i u sklopu različitih projekata.

STROSSMAYEROVA GALERIJA STARIH MAJSTORA

Svrha i cilj

Digitalizacija muzejske građe i dokumentacije pridonosi razvoju muzejske djelatnosti, povezivanju sa srodnim djelatnostima (baštinska zajednica, kulturni sektor, znanstvene ustanove itd.), zaštiti kulturne baštine te njezinoj većoj vidljivosti i široj dostupnosti u digitalnom okruženju, boljim uvjetima za stručnu i znanstvenu obradu građe i za njezino korištenje.

Digitalizirana građa koristi se u okviru različitih djelatnosti i programa Strossmayerove galerije, kao i za potrebe suradničkih institucija i drugih korisnika. Minimiziranjem potrebe za manipulacijom fizičkim predmetom, uz uvjet osiguranja trajne pohrane digitalnog zapisa građe, pridonosi se očuvanju zaštićenih kulturnih dobara.

Uvod

Strossmayerova galerija starih majstora HAZU provodi digitalizaciju muzejske građe od 2008. godine, kada je prvi puta digitalno snimljen najveći dio fundusa. Fotografiranje provode vanjski suradnici (u manjoj mjeri djelatnici Galerije) u okviru pojedinih izložbenih, istraživačkih i izdavačkih projekata. Digitalni zapisi se pohranjuju u formatima .jpg, .tiff i .png. Digitalizacija izvorno analogne muzejske dokumentacije i arhiva (dokumenti u pojedinačnim listovima i

registratorima, fotografski objekti – albumi, pojedinačni fotografski otisci itd., no ne i transparentije na različitim podlogama) obavljaju djelatnici Galerije primjenom uredskog skenera i priručnog fotoaparata, a povremeno u okviru izložbenih i izdavačkih projekata tu građu digitaliziraju privatne tvrtke/obrti ili suradničke javne institucije korištenjem profesionalne opreme.

Digitalizirana građa se unosi i oprema metapodacima u dvije informacijske platforme:

a) Modulor/M++/S++, kroz koju se vodi muzejska baza podataka, i b) INDIGO.

Prva faza digitalizacije obuhvatila je pripremu, obradu i unos podataka o građi iz fundusa u sustav Modulor/M++/S++ s pridruženom identifikacijskom fotografijom i osnovnim propisanim podacima te unos sekundarne dokumentacije odnosno muzejske dokumentacijske građe.

Dio digitalizirane građe iz muzejskog fundusa, kao i građe arhiva i Knjižnice Galerije, dostupan je u INDIGO sustavu u sklopu Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (akronim DiZbi, dostupan putem poveznice: <http://dizbi.hazu.hr>). Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti osnovana je 2009. godine s ciljem da djeluje kao jedinstveni institucijski digitalni repozitorij koji će na jednome mrežnom mjestu predstaviti znanstvene i umjetničke zbirke HAZU i osigurati im slobodan mrežni pristup uz suvremenu i standardiziranu tehničku podršku. DiZbi omogućuje predstavljanje raznovrsne građe kvalitetnim digitalnim zapisima u standardiziranim rezolucijama i ujednačenim metapodacima. U novije vrijeme je u okviru mrežnih stranica Galerije zaživio i online katalog muzejskog fundusa, no on je zasad ograničenog kapaciteta i u smislu tehničkih mogućnosti i u pogledu količine zastupljene građe i metapodataka. Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Strossmayerove galerije donosi se temeljem članka 15., stavka 2. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24), a sukladno Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine objavljenim u sklopu projekta Ministarstva kulture i medija RH pod nazivom eKultura. Kriteriji odabira građe za digitalizaciju slijede načela znanstvene i kulturno-povijesne vrijednosti umjetnina i njihove zanimljivosti, kao i načela preventivne zaštite. Uz građu iz fundusa Strossmayerova galerija sustavno digitalizira i obrađuje muzejsku dokumentaciju.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

Strossmayerova galerija digitalizaciju muzejske građe i dokumentacije provodi sustavno a usklađeno s drugim muzejskim poslovima, od preventivne zaštite do pripreme novoga stalnog postava te izložbenih, nakladničkih i znanstvenoistraživačkih programa. Postojeće najstarije digitalne snimke muzejske građe ne udovoljavaju suvremenim standardima kvalitete i informacijskim potrebama. Dio građe nikad nije adekvatno snimljen, a referentne joj fotografije mogu poslužiti samo u identifikacijske svrhe. Tek je neznatan dio građe snimljen i s poledine, što nipošto ne odgovara suvremenim istraživačkim zahtjevima. Upravo se stoga nalaže potreba da se iznova snimi cijeli fundus, da svaki predmet bude snimljen sa svih strana i da digitalni zapisi budu odgovarajuće kvalitete za sve predvidive suvremene namjene (mogućnosti velikih uvećanja detalja, tiskana izdanja, e-izdanja, online katalog i izložbe, virtualne šetnje, edukativni sadržaji, VR itd.). U razdoblju od 2024. do 2028. godine nastavit će se digitalizacija građe iz svih muzejskih zbirki, u okviru ciljanih i inih programa, angažiranjem vanjskih suradnika fotografa. Ukoliko se realiziraju planovi o zapošljavanju fotografa koji bi bio na usluzi svim muzejsko-galerijskim jedinicama HAZU, velik dio toga posla bi se mogao odraditi unutar institucije. Operativno digitalizaciju koordiniraju muzejski dokumentarist i(li) kustosi uz pomoć muzejskog tehničara i(li) restauratora tehničara.

Muzejsku dokumentaciju različitih vrsta, namjene i provenijencije nastavit će se digitalizirati u okviru ciljanih suradničkih programa, angažiranjem vanjskih suradnika, a u manjoj mjeri i u vlastitom aranžmanu, sukladno tehničkim i prostornim uvjetima koje Galerija posjeduje.

Zbirka starih majstora

Zbirka uključuje djela talijanskih primitiva i visoke renesanse Firence, Rima, Venecije, djela iz razdoblja baroka iz Italije i Španjolske; renesansno slikarstvo sjevera Europe; nizozemske slikarske škole renesanse i baroka; djela klasicizma; djela hrvatskoga slikarstva s početka moderne, kao i djela europskih, neeuropskih i hrvatskih autora iz kasnijih razdoblja 20. stoljeća. Uz biskupa Strossmayera povećanju zbirke od početnih oko 250 umjetnina ponajviše su pridonijeli: odvjetnik Ivan Ružić (1892.), francuski diplomat markiz de Piennes, koji je u dva navrata (1903. i oporučno 1911.) darovao Strossmayerovu galeriju, Ante Topić Mimara (1967.), svjetski poznat violinist Zlatko Baloković (1976.) te muzikolog Dragan Plamenac (1986.). U novije vrijeme najizdašnije su bile donacije gđe Hede Dubac-Šohaj (2010.), koja je donirala niz radova svojega supruga, slikara Slavka Šohaja, te donacija gđe Natalije Matovinović (2013.). Broj fizičkih predmeta: 798. Fundus zbirke je cjelokupno digitalno snimljen, ali snimke su nezadovoljavajuće kvalitete. Mrežno je dostupno digitaliziranih 298 predmeta (DiZbi). Digitalizacija će se nastaviti u sklopu pripreme novoga stalnog postava i pratećeg muzejskog kataloga te drugih izložbenih i izdavačkih projekata.

Spomen-zbirka Bela Csikos Sesia

Sadrži 1047 umjetnička djela (412 fizičkih predmeta), a sastoji se od slika, crteža, crtaćih blokova i mapa slikara Bele Csikosa Sesije. Zbirku čini umjetnička ostavština hrvatskoga slikara Bele Csikosa Sesije (1864. – 1931.): slika, crteža, krokija, skica i studija koje je sam majstor sustavno pohranjivao i pedantno čuvao. Zbirka pokazuje cjelokupan proces njegova promišljanja slikarskoga kreativnog procesa. Nakon umjetnikove smrti, građu su čuvali njegova supruga Justina, a potom sin Julije sa suprugom Marijanom, koji su zbirku donirali 1973. godine. Donacija je uključivala i obimnu i vrijednu arhivsku građu koja je u Galeriju u cijelosti prispjela tek sredinom 1990-ih, a arhivistički je sređena 2014. god., te je učestalo konzultiraju istraživači Csikoseva stvaralaštva. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i isključivo su identifikacijske namjene. Kvalitetne digitalne snimke nužne su i kako bi se reduciralo rukovanje fizičkim predmetima te kako bi se udovoljilo učestalim upitima korisnika.

Zbirka Šebalj

Sadrži 770 umjetničkih radova – većinom na papiru (tempere, tuš, tinta, olovka) te nešto ulja na platnu – akademskog slikara Ive Šebalja (1912. – 2002.) i njegove supruge Olge Šebalj, koje je 1988. slikar darovao za fundus Strossmayerove galerije. Cjelina je presjek Šebaljeva stvaralaštva od samih početaka, od 1942. godine do kasnijega, zrelog i prepoznatljivog izričaja s kraja osamdesetih godina prošloga stoljeća. Posebno su značajni njegovi najraniji radovi na papiru. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i imaju isključivo osnovnu identifikacijsku namjenu. Kvalitetne digitalne snimke nužne su za potrebe daljnje stručne obrade zbirke, a i kako bi se smanjila potreba za manipulacijom osjetljivim fizičkim predmetima na papiru.

Zbirka Uzorinac

Sadrži 66 umjetničkih radova (slika i crteža) iz donacije akademskog slikara Mirka Uzorinca (1891. – 1960.). Donacija je u fundus Galerije uključena 1977., nakon konačne raspodjele ostavštine slikarove udovice Celestine Uzorinac. Uzorinac, školovan na Višoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu kod Bele Csikosa, bio je likovni pedagog, karikaturist i slikar. U ulju i akvarelu slikao je krajolike, interijere, portrete i vedute, prvo u impresionističkom a kasnije u realističnom tonu. Zbirka je tek fragment Uzorinčeva opusa, a sastoji se od portreta, mrtvih priroda i krajolika te bloka za crtanje s portretima/karikaturama. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su

nezadovoljavajuće kvalitete i imaju samo identifikacijsku svrhu. Kvalitetne digitalne snimke nužne su i kako bi se na najmanju mjeru svelo rukovanje fizičkim predmetima.

Zbirka Šulentić

Sadrži 69 umjetničkih djela (slike i 1 skulptura) Zlatka Šulentića. Osnovu joj čini donacija autorove udovice Božene Šulentić Strossmayerovoj galeriji 1984., dok je ostatak prikupljen donacijama i otkupom. Zlatko Šulentić jedan je od sudionika Proljetnog salona, treće generacije hrvatskih umjetnika 20. stoljeća. Zbirka je mala retrospektiva dijela njegova opusa, a čine je portreti, krajolici, mrtve prirode, iz perioda od 1929. do 1970. Strossmayerova galerija vlasnik je također i Šulentićevih slika pohranjenih u ambijentalnoj cjelini na Naumovcu 9A. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i mogu se koristiti samo u identifikacijske svrhe. Kvalitetne digitalne snimke nužne su i kako bi se reduciralo rukovanje fizičkim predmetima.

Zbirka Svečnjak

Sadrži 52 umjetnička djela Vilima Svečnjaka (1906. – 1993.), nastalih između 1943. i 1988. godine, koje je autor darovao Akademiji 1990. Vilim Svečnjak je ambivalentna figura na domaćoj slikarskoj sceni, od 1930-ih i poetike Grupe Zemlja do salonskog, štafelajnog slikarstva posljednjih godina života. Zbirka pokazuje putove traženja izraza izuzetnog kolorista i izražajnog crtača. Najraniji radovi u tragu su zemljaškog ekspresionizma pa slijede faze bonardizma i traganja za predratnim kolorizmom. Noviji dio zbirke ilustrira mnoga opća mjesta tadašnje hrvatske likovnosti. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i imaju isključivo identifikacijsku svrhu. Kvalitetne digitalne snimke nužne su i kako bi se smanjila fizička manipulacije predmetima.

Ostavština Kosta Angeli Radovani

Sadrži 40 umjetničkih radova (plaketa i portreta u bronci), oporučno darovanih Akademiji 2003. godine. Kosta Angeli Radovani (1916. – 2002.) diplomirao je na milanskoj Breri te specijalizirao kiparstvo kod Frane Kršinića i grafiku kod Tomislava Krizmana. Opus mu se temelji na brojnim skulpturama aktova i portreta. Zbirka je mali presjek kiparove aktivnosti na polju medaljerske plastike i portreta između 1951. i 1999., a predstavljene su osobe većinom članovi Akademije. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no neke fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i imaju samo identifikacijsku svrhu. Kvalitetne digitalne snimke nužne su i zbog izrade pratećeg muzejskog kataloga te drugih izložbenih i izdavačkih projekata.

Memorijalna zbirka Maksimilijana Vanke

Samostalna Akademijina umjetnička zbirka predana na upravljanje Strossmayerovoj galeriji – uključuje 104 umjetnička rada (79 fizičkih predmeta: 40 slika, 6 skulptura, 32 crteža i 1 crtaćeg bloka) hrvatsko-američkog umjetnika Maksimilijana Vanke, koje je njegova obitelj 1966. darovala Akademiji zajedno s dvije nekretnine u Korčuli, kako bi se u tim prostorima pripremio memorijalni kompleks posvećen slikaru. Od samoga prispjeća umjetnina Strossmayerova je Galerija na različite načine bila involvirana u stručnu skrb nad zbirkom, a od 1995. to je i formalizirano odlukom Uprave Akademije. Fundus zbirke digitalno je snimljen, no fotografije su nezadovoljavajuće kvalitete i imaju isključivo identifikacijsku svrhu. Kvalitetne digitalne snimke neophodne su kako bi se nastavio stručni rad na zbirci, a isto tako, posebice kada je riječ o radovima na papirnatom nositelju, pridonose reduciranju potrebe za fizičkom manipulacijom predmetima.

Uvod

Kabinet grafike HAZU sustavno provodi digitalizaciju muzejskih predmeta u sklopu svojih izložbenih i nakladničkih programa, on line sadržaja i zaštite izvornika.

S obzirom na osjetljivost papirne muzejske građe koja se čuva u Kabinetu grafike poseban je naglasak stavljen na digitalizaciju kao strateški važnog čimbenika u dugoročnoj zaštiti i očuvanju originala čime se umanjuje potreba za njihovom fizičkom manipulacijom te se sprječava mogućnost potencijalnih oštećenja. Digitalizacija osim zaštite originalnih muzejskih predmeta omogućava lakši pristup muzejskim sadržajima i njihovo istraživanje te bržu fluktuaciju i razmjenu informacija potrebnih kako stručnoj i znanstvenoj zajednici tako i drugim vanjskim korisnicima. Digitalizaciju muzejske građe provode stručni muzejski djelatnici Kabineta grafike u suradnji s vanjskim suradnicima, a digitalizirana građa koristi se za virtualne izložbe, e-kataloge, preglednike i druge oblike objavljivanja. Kabinet grafike koristi informacijski sustav Modulor++ u koji se nakon pripreme i obrade unosi digitalizirana građa i meta podatci.

Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Kabineta grafike HAZU donosi se na temelju članka 15., stavka 2. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24), a u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine objavljenih u sklopu projekta Ministarstva kulture i medija RH, pod nazivom e-kultura.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

U razdoblju od 2024. do 2028. planira se nastavak digitalizacije koja će primarno obuhvatiti muzejske predmete iz svih zbirki, a postupno i muzejsku dokumentaciju. Pri izboru umjetnina za digitalizaciju posebna će se pažnja posvetiti istaknutim djelima iz zbirka koje će biti prezentirane u on line katalogu i katalogu antologijskih djela te osobito osjetljivim radovima radi njihove zaštite. U provedbi digitalizacije sudjelovati će stručni djelatnici Kabineta grafike (kustosi, restaurator tehničar), a zahtjevnija fotografska snimanja obavljati će se prema mogućnostima i sredstvima angažmanom visokokvalitetnih vanjskih suradnika. Nabava dodatne opreme (specijalni skener za osjetljivu papirnu građu) omogućila bi bolju provedbu zacrtanog plana stoga će se u slijedećem periodu intenzivirati nastojanja za nabavkom istog. Provođenje petogodišnjeg plana digitalizacije odvijati će se u dvije etape. Prva etapa tehnički i prostorno uvjetovana izmještanjem građe i većine muzejske dokumentacije Kabineta grafike na lokaciju izvan Zagreba radi obnove palače Vranyczany – Dobrinović odvijati će se prema dinamici koja je određena pripremanjem za online katalog Kabineta grafike te kataloga i izložbe antologijskih djela dok će se u slijedećoj etapi nakon povratka u novouređene i tehnički bolje opremljene prostore proces digitalizacije proširiti i na drugu muzejsku građu iz fundusa te dokumentaciju, a planira se i osiguravanje adekvatnog prostora za trajnu pohranu digitaliziranih sadržaja.

Stara zbirka i zbirka 19. stoljeća

U zbirci se nalaze crteži i grafike domaćih i europskih majstora nastalih od 16. do kraja 19. stoljeća i ona sadrži više od tri tisuće muzejskih predmeta. Cjelokupna zbirka je digitalno fotografirana i opisana osnovnim meta podacima no veći dio snimaka slabije je tehničke kvalitete. Planira se u sklopu izložbenih i nakladničkih projekata i pripreme za on line katalog i katalog antologijskih djela te prijavama u okviru projekata digitalizacije i zaštite pokretnih kulturnih dobara nastavak digitalizacije sa snimkama visoke kvalitete i proširenje meta podacima čime bi se omogućila veća dostupnost digitaliziranih muzejskih sadržaja.

Zbirka 20. i 21. stoljeća

Sadrži više od 15.000 muzejskih predmeta - crteža i grafika, grafičkih mapa i bibliofilskih izdanja hrvatskih i europskih autora u kronološkom rasponu od kraja 19. i početka 20. stoljeća do danas. Cjelokupna zbirka je digitalno fotografirana i opisana osnovnim meta podacima no s obzirom na njezin veliki obim i nedostatnu kvalitetu digitalnih snimaka planira se u sklopu izložbenih i izdavačkih projekata te pripreme za on line katalog i katalog antologijskih djela nastavak sustavne digitalizacije sa snimkama visoke kvalitete i proširenje meta podacima. U planu je i postupno reguliranje autorskih prava digitalizirane građe kako bi se omogućila njezina djelomična ili potpuna dostupnost.

Zbirka plakata

Obuhvaća preko 4000 muzejskih predmeta - umjetničkih plakata, originalnih skica i predložaka za plakate najistaknutijih hrvatskih umjetnika i dizajnera od kraja 19. stoljeća do danas, te manju kolekciju europske plakatne umjetnosti. Cjelokupna zbirka je digitalno fotografirana te opisana osnovnim meta podacima. Digitalizacija će se nastaviti u sklopu izložbenih i izdavačkih projekata i pripreme za on line katalog i katalog antologijskih djela izradom snimaka visoke kvalitete i nadopunjavanjem meta podataka.

U planu je i postupno reguliranje autorskih prava digitalizirane građe kako bi se omogućila njezina djelomična ili potpuna dostupnost.

Zbirka grafičkih ploča

U zbirci se nalazi preko pet stotina originalnih grafičkih matrica dubokog i visokog tiska značajnih hrvatskih umjetnika od kraja 19. st. na ovamo. Cjelokupna zbirka je digitalno fotografirana i opisana osnovnim meta podacima. S obzirom da se radi o zahtjevnijoj građi za kvalitetno fotografiranje digitalizacija će se nastaviti prema raspoloživim tehničkim mogućnostima i sukladno istraživanjima zbirke.

Muzejska dokumentacija

Dio muzejske dokumentacije digitaliziran je i nalazi se na platformi S++, relacijskoj bazi podataka namijenjenoj vođenju sekundarne muzejske dokumentacije. Radi trajne pohrane te lakšeg pronalaženja i analize podataka planira se nastavak digitalizacije skeniranjem sekundarne dokumentacije i hemeroteke.

GLIPTOTEKA

Svrha i cilj

Digitalizacija muzejske građe i dokumentacije pridonosi razvoju muzejske djelatnosti, povezivanju sa srodnim djelatnostima (baštinska zajednica, kulturni sektor, znanstvene ustanove itd.), zaštiti kulturne baštine te njezinoj većoj vidljivosti i široj dostupnosti u digitalnom okruženju, boljim uvjetima za stručnu i znanstvenu obradu građe i za njezino korištenje.

Digitalizirana građa koristi se u okviru različitih djelatnosti i programa, kao i za potrebe suradničkih institucija i drugih korisnika. Minimiziranjem potrebe za manipulacijom fizičkim predmetom, uz uvjet osiguranja trajne pohrane digitalnog zapisa građe, pridonosi se očuvanju zaštićenih kulturnih dobara.

Uvod

Gliptoteka HAZU sustavno provodi digitalizaciju muzejske građe i muzejske dokumentacije od 2011. godine, fotografiranjem trodimenzionalne građe koju provode muzejski djelatnici i vanjski

suradnici u formatima .jpg, .tiff te .png, dok je manji broj predmeta snimljen u 3D formatu u sklopu pilot projekata i pojedinih izložbenih projekata. Digitalizacija muzejske dokumentacije (fotografije, dokumenti, negativi, foto-pozitivi) kao i dvodimenzionalnih predmeta (crteži) provodi se skeniranjem.

Gliptoteka koristi dva informacijska sustave za obradu metapodataka i unos digitalizirane građe: a) Modulor i b) INDIGO.

Prva faza digitalizacije obuhvatila je pripremu, obradu i unos podataka o građi iz fundusa u sustav Modulor s pridruženom identifikacijskom fotografijom i osnovnim propisanim metapodacima kao i unos sekundarne dokumentacije odnosno muzejske dokumentacijske građe.

Dio digitalizirane građe Gliptoteke dostupan je u INDIGO sustavu u sklopu Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (akronim DIZBI, dosegljiv putem poveznice: <http://dizbi.hazu.hr>).

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti osnovana je 2009. godine sa ciljem da djeluje kao jedinstveni digitalni repozitorij koji će na jednome mrežnom mjestu predstaviti znanstvene i umjetničke zbirke HAZU, omogućiti im slobodan mrežni pristup uz suvremenu i standardiziranu tehničku podršku, a omogućuje predstavljanje raznovrsne građe (skulptura, sadreni odljevi, freske, crteži, medalje i plakete) opremljene metapodacima i kvalitetnim digitalnim sadržajima u standardiziranim rezolucijama.

Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Gliptoteka donosi se na temelju članka 15., stavka 2. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24), a u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine objavljenih u sklopu projekta Ministarstva kulture i medija RH, pod nazivom e-kultura.

Kriteriji odabira građe za digitalizaciju slijede načela znanstvene i kulturno-povijesne vrijednosti umjetnina i zanimljivosti, te preventivne zaštite. Uz građu iz fundusa i pohrane Gliptoteka sustavno digitalizira i obrađuje muzejsku dokumentaciju Fototeke i Zbirke negativa.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

Gliptoteka digitalizaciju muzejske građe i dokumentacije provodi sustavno te istu obavlja u skladu s drugim muzejskim poslovima, od preventivne zaštite do pripreme novog stalnog postava i izložbenih i nakladničkih programa. U razdoblju od 2024. do 2028. godine nastavit će se digitalizacija građe iz svih muzejskih zbirki, a koju provode kustosi uz pomoć muzejskog tehničara i restauratora tehničara.

Građu iz **muzejskog fundusa** (analognu trodimenzionalnu građu) će nastaviti sustavno digitalizirati u pretežno 2D te manji dio u 3D formatu uz paralelnu izvedbu slikovne kvalitetne digitalne inačice (3D skeniranje i fotografiranje).

Muzejsku dokumentaciju (analognu dvodimenzionalnu građu) koja je u slučaju negativa na staklenim nosačima ili filmu te hemerotečnu građu i fototeku u raznim veličinama nastavit će se skenirati u standardiziranim .tiff formatima s obzirom na tehničke i prostorne uvjete koje Muzej posjeduje za provedbu digitalizacije.

Za digitalizaciju predmeta u 3D formatu kao i digitalizaciju većih dimenzija bit će potrebna nabava specijalizirane opreme ili angažiranje vanjskih suradnika, te će se ista provoditi u sklopu pojedinačnih posebnih projekata.

Zbirka hrvatskoga kiparstva od XIX. do XXI. stoljeća

U Zbirci se nalaze sadreni modeli i odljevi te skulpture u trajnim materijalima (bronci, drvu, kamenu, mramoru, pleksiglasu, poliesteru, nehrđajućem čeliku itd.) hrvatskih kipara koji su djelovali u razdoblju od druge polovine 19. stoljeće do danas. Fundus zbirke je djelomično digitaliziran, on-line je dostupna digitalizirana građa 238 skulptura. Digitalizacija će se nastaviti u sklopu pripreme izložbenih projekata i pripreme za stalni postav.

Zbirke sadrenih odljeva

Zbirke objedinjuju sadrene odljeve najznačajnijih hrvatskih povijesnih spomenika i odabranih kiparskih i arhitektonskih djela od antičkog do renesansnog perioda, koja se nalaze u brojnim muzejskim institucijama Hrvatske ili *in situ* na izvornim nalazištima.

Zbirku čine sadreni odljevi najznačajnijih djela grčkog i rimskog kiparstva iz poznatih europskih antičkih zbirki i muzeja, čime je stvorena impozantna zbirka koja prezentira grčku umjetnost od arhajskog do rimskog razdoblja.

Fundus zbirke je djelomično digitaliziran, on-line je dostupna digitalizirana građa 237 odljeva. Digitalizacija će se nastaviti u sklopu pripreme izložbenih i nakladničkih projekata i pripreme za stalni postav.

Zbirka kopija fresaka i starih majstora

Nukleus zbirke čine kopije fresaka s brojnih lokaliteta, prvenstveno u Istri, Dalmaciji te sjevernoj Hrvatskoj nastale u akcijama kopiranja fresaka *in situ* tijekom 50-tih i 70-tih godina 20. stoljeća.

Zbirka je djelomično digitalizirana, on-line je dostupna digitalizirana građa 10 fresaka. Digitalizacija će se nastaviti u sklopu pripreme za novi stalni postav.

Zbirka medalja i plaketa

U fundusu Zbirke medalja i plaketa nalaze se raznovrsni radovi (jednostrane i dvostrane medalje i plakete, stajačice, taktili, raritetne skice za novac) hrvatskih umjetnika od 19. stoljeća do danas. Uz radove u trajnom materijalu u Zbirci se nalaze i sadreni modeli za medalje i plakete.

Fundus zbirke je djelomično digitaliziran. On-line je dostupna digitalizirana građa 171 medalje odnosno plakete. Digitalizacija će se nastaviti u sklopu pripreme izložbenih projekata i pripreme za stalni postav.

Zbirka crteža hrvatskih umjetnika 20. stoljeća

Zbirka crteža hrvatskih umjetnika 20. stoljeća organizirana je kao studijska zbirka koja sadrži crteže (olovka, tuš, sepia, ugljen), grafike (bakropisi, drvorezi), akvarele i ulja eminentnih imena hrvatske moderne umjetnosti. Zbirka sadrži više od 5.000 predmeta u kojima su zastupljena djela oko 140 autora - slikara, grafičara i kipara. Građa zbirke je djelomično digitalizirana, te će se digitalizacija u visokoj rezoluciji nastaviti u sklopu pripreme izložbenih projekata i pripreme za stalni postav.

Zbirka plakata

Fond je primarno dokumentarnog karaktera, a najveći dio čine izložbeni plakati druge polovice 20. i 21. stoljeća galerijskih i muzejskih programa Gliptoteke HAZU, te programa koji su održavani u prostorima muzeja. Zbirka je u potpunosti digitalizirana i sadrži 239 plakata.

Zbirka sadrenih odljeva zavjetnih pločica pomoraca iz Perasta, Boka Kotorska

Zbirka zavjetnih pločica pomoraca sadrži sadrene odljeve nastale 60-tih godina iz crkve Gospe od Škrpjela kod Perasta, Boka Kotorska u Crnoj Gori. Zbirka je u potpunosti digitalizirana i sadrži 169 jedinica građe.

HRVATSKI MUZEJ ARHITEKTURE HAZU

Svrha i cilj

Cilj i svrha digitalizacije u slučaju Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU kao baštinske ustanove te prema *Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine* Ministarstva kulture i medija RH, određeni

su namjerom da se pomoću digitalnih preslika zaštite izvornici, poboljša dostupnost građe te stvore bolji uvjeti za istraživače, izradu izložbeno-izdavačkih projekata, kao i novih proizvoda muzeja namijenjenih široj kulturnoj javnosti (plakati, razglednice i slično). U konačnici, svrha je digitalizacije osigurati Muzeju da bude nositelj kvalitetnih kulturno-znanstvenih sadržaja. Plan digitalizacije muzejske građe Hrvatskog muzeja arhitekture donosi se sukladno *Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine* objavljenih u sklopu projekta: „e-Kultura – Digitalizacija kulturne baštine“ Ministarstva kulture i medija RH.

Uvod: sadržajna raspodjela, lokacija i klasifikacijske grupe muzejske građe

Digitalizacija muzejske građe iz fundusa Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU obuhvaća dvije glavne cjeline od kojih je za svaku potrebno razviti jedinstven pristup. U oba slučaja, digitalizacija predstavlja najbolju vrstu preventivne zaštite visokoosjetljive građe, osobito arhitektonskih nacрта, crteža i skica:

1.) Osobni arhivski fondovi (81) s oko 150.000 listova tehničke dokumentacije renomiranih hrvatskih arhitekata koji se čuvaju u sklopu Muzejske zbirke (trenutačno pohranjeni u privremenoj čuvaonici Hrvatskog muzeja arhitekture u Zaboku)

OBRAZLOŽENJE: U slučaju građe iz Osobnih arhivskih fondova HMA HAZU, digitalizacijom se ponajprije štiti izvornik – arhitektonski nacrt, crtež i skica koji su zastupljeni na krhkim nositeljima (pretežito paus-papiru i papiru za skiciranje). Za sve vrste manipuliranja ovom osjetljivom građom ne postoji bolji niti adekvatniji način preventivne zaštite od digitalizacije svakog pojedinačnog lista tehničke dokumentacije koji prethodno mora biti valoriziran kao relevantan u sklopu određenog arhitektonskog projekta. Digitalizacijom cjelovite tehničke dokumentacije (planoteke) Hrvatskog muzeja arhitekture, ostvarit će se bolji uvjeti za provedbu stručno/znanstvenih istraživanja te jednostavnije/sigurnije angažiranje građe u izdavačko-izložbenim programima Hrvatskog muzeja arhitekture, kao i u programskim suradnjama Muzeja s drugim ustanovama u kulturi i znanosti.

Uz prvu klasifikacijsku grupu tehničke dokumentacije, u sklopu OAF-a također se nalaze i fotodokumentacija te pisani dokumenti. Također, dio građe predstavljaju biblioteke arhitekata koje su pohranjene u sklopu specijalizirane knjižnice Muzeja (s ukupno oko 13.000 naslova). Prije provođenja digitalizacije, knjižnu građu valja bibliotečno obraditi i prostorno sistematizirati. Također, za zasebnu zbirku arhitektonskih maketa valjalo bi osigurati 3D snimanje nakon što se provedu potrebni konzervatorsko-restauratorski zahvati.

U svakom slučaju, tehnička dokumentacija Muzeja (planoteka) predstavlja žuran prioritet, te se plan postupanja i pripreme predmetne građe donosi niže u ovom tekstu.

2.) *Zbirka Andrije Mutnjakovića* – atelijer s pripadajućim arhivom koji kao darovnica akademika Mutnjakovića predstavlja lokacijski izdvojen i sadržajno samostalnu cjelinu muzejskog fundusa. OBRAZLOŽENJE: Atelijer je darovnica akademika Andrije Mutnjakovića Hrvatskom muzeju arhitekture, te sadrži bogatu planoteku, knjižnicu i odabrana umjetnička djela. S obzirom da akademik Andrija Mutnjaković djeluje i radi u ovom prostoru, plan digitalizacije može biti znatno olakšan, sukladno konzultacijama akademika. Potrebno je osigurati jednu osobu i opremu za digitalizaciju *in situ*.

Stanje

Stanje revizije muzejske građe na dan 31. prosinca 2020. iznosilo je obrađenih 27.150 listova grafičke građe, a ukupna pretpostavljena količina procjenjuje se na cca 150.000 listova. Izrađen je popis svih mikrofilmova građe Muzeja koji su predani Knjižnici HAZU gdje su nakon unosa u Digitalnu zbirku (DiZbi.HAZU) dostupni na uvid korisnicima. Mikrofilmovi čija građa pripada Kabinetu za arhitekturu i urbanizam, predani su Kabinetu. Tijekom 2021. godine izvršena je digitalizacija dokumentacije mikrofilmirane grafičke građe Muzeja, te je započeo unos u

DiZbi.HAZU. Unos inventarnih popisa građe u bazu M++ na dan 31. prosinca 2022. iznosio je 16.425 upisa. Dio digitalizirane građe Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU dostupan je u INDIGO sustavu u sklopu Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (akronim DiZbi: <http://dizbi.hazu.hr>). Revizija građe započeta je 2019. godine, no zbog izvanrednih uvjeta - potresa, preseljenja i dislociranosti zapakirane građe, nije dovršena. U dva navrata iznajmljen je i skener za nacрте većih dimenzija (financirano putem Programa), što se pokazalo dobrom praksom, no zbog djelovanja u izvanrednim uvjetima i nedostatka djelatnika, s navedenom praksom nije nastavljeno.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

U razdoblju od 2024. do 2028. godine potrebno je usustaviti kontinuiranu digitalizaciju građe koja se odnosi na tehničku dokumentaciju iz Osobnih arhivskih fondova Hrvatskog muzeja arhitekture HAZU, a koju trebaju provoditi: 1.) kustos, 2.) kustos dokumentarist, uz pomoć 3.) muzejskog tehničara. Donesena je nova *Sistematizacija radnih mjesta* koja će po povratku u obnovljenu zgradu Muzeja osigurati uvjete potrebne za opsežan, složen i kontinuiran rad kako na pripremi, tako i na provedbi poslova digitalizacije muzejskog fundusa, a koji će zahtijevati dugi niz godina rada do konačne gotovosti.

Obrazloženje poslova pripreme

U sklopu pripreme gradiva za snimanje treba identificirati sve arhivske jedinice koje će se snimati i izraditi njihov popis u strukturiranom obliku. Takav popis osnova je za organizaciju digitalnih snimki tijekom snimanja, dugoročne pohrane i korištenja. Popis gradiva za snimanje treba biti takav da se na osnovi njega prilikom snimanja i kontrole kvalitete lako može utvrditi gdje započinje i završava koja arhivska jedinica i gdje joj je mjesto u strukturi. Ispunjeni obrazac odlaže se u odgovarajuću evidenciju (npr. dosje fonda ili zbirke) i u odgovarajuću mapu uz digitalne snimke. Jedan primjerak predaje se operateru prilikom predaje gradiva na snimanje zajedno s popisom arhivskih jedinica. Važno je napomenuti da su opisi OAF-a Hrvatskog muzeja arhitekture, izrađeni za veći broj OAF-a prilikom mikrofilmiranja građe koje je u razdoblju 1998. – 2003. vršeno u suradnji s tadašnjim Ministarstvom kulture RH.

POPIS MIKROFILMSKI OBRAĐENE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE U HMA HAZU (od 19. studenoga 2003.)

	IME	brojevi mikrofilmova	količina	monogr. obr.
1.	BERNARDI, Bernardo	84297-85294	997	DA
2.	BREGOVAC, Zdravko (1)	85600-85751	151	DA
	BREGOVAC, Zdravko (2)	83458-84296	989	DA
		85600-85751		
3.	BUDAK, Josip	85295-85599	304	-
4.	DENZLER, Juraj	63314-63474	358	KAU
5.	DRAGOMANOVIĆ, Aleksandar	72867-73392	525	DA
6.	EHRlich, Hugo	56246-56617	124	KAU
7.	GALIĆ, Drago	73824-75421	2684	-
8.	HABERLE, Marijan	63475-64279	804	-
9.	HALPER, Radovan	85752-85863	111	-
10.	HORVAT, Lavoslav	81546-82620	1074	DA
11.	IBLER, Drago	77592-80845	3253	DA
12.	JUŠIĆ, Pavao	64280-64442	162	-
13.	KALDA, Lav	64443-64940	505	-

14. KAVURIĆ, Đuka		912	-
15. KOVAČEVIĆ, Milovan	73393-73591	198	DA
16. KUČAN, Ninoslav	82709-83457	748	-
17. MOHOROVIČIĆ, Andre	62301-62659	471	KAU
18. NIKŠIĆ, Radovan	72470-72866 73592-73823	627	DA
19. PERVAN, Budimir	66753-66895	142	DA
20. PIČMAN, Josip	62660-62784	160	DA
21. ŠEGVIĆ, Neven	64949-66753 82621-82708	1804	-
22. TIŠINA, Franjo	80846-81000	154	DA
23. UHRLICH, Antun	81001-81545	570	DA

17.827 (ukupno)

Obrazloženje poslova provedbe

Potrebno je osigurati radno mjesto s nekoliko velikih ploha za listanje velikih nacрта te njihovo popisivanje (što je predviđeno u obnovljenoj zgradi Muzeja), potom skener za nacрте većih dimenzija (rotacijski, ne plošni) ili pak osigurati vanjsku uslugu digitalizacije (što može podrazumijevati različite oblike skeniranja i/ili fotografiranja). Odluka o tome uvelike ovisi o broju djelatnika po provedenoj *Sistematizaciji*. Kako je već spomenuto, na poslovima digitalizacije trebaju raditi najmanje tri djelatnika: jedan kustos koji revidira postojeće i stvara nove metapodatke, jedan kustos dokumentarist koji manipulira s nacrtima i usko surađuje s kustosom, jedan tehničar koji provodi skeniranje i/ili fotograf koji fotografira priređene listove. Svi koordinirano rade istovremeno na istim nacrtima/projektima.

Što se tiče izdvajanja vrijedne građe, svaki projekt pohranjen je u jednu košuljicu (dosje) unutar koje su pojedinačni listovi. Zbog prirode tehničkog polja, ne postoje više ili manje vrijedni nacrti, već je potrebno sve redom skenirati osim eventualnih sekundarnih bilješki ili dvojnika. Ipak, potrebno je označiti likovno ili sadržajno atraktivnije nacрте (pretežito perspektivne prikaze) što predstavlja vrjednovanje korisno za daljnje prezentacijsko-izdavačke formate.

Predstavljanje

Dio digitalizirane građe Hrvatskog muzeja arhitekture prisutan je u sklopu digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, kao jedinstvenog digitalnog repozitorija koji na jednom mrežnom mjestu predstavlja znanstvene i umjetničke zbirke HAZU, te omogućuje slobodan mrežni pristup uz suvremenu i standardiziranu tehničku podršku.

Ipak, potrebno je osigurati posebnu platformu Muzeja (web-sučelje) po uzoru na velike europske muzeje arhitekture koji u sklopu vlastitih web-stranica nude mogućnost pretraživanja zbirke.

ARHIV ZA LIKOVNE UMJETNOSTI KABINETA ZA ARHITEKTURU I URBANIZAM

Digitalizacija arhivske građe iz zbirke Arhiva za likovne umjetnosti sustavno se provodi od 2009. godine, u okviru različitih projekata. Jedan od glavnih kriterija u odabiru prioritetne građe za digitalizaciju, svakako je učestalost njezina korištenja. Iz tog se razloga započelo upravo sa Zbirkom kataloga, u kojoj se nalaze raritetni primjerci kataloga izložaba održanih u Hrvatskoj, poput kataloga *Prve dalmatinsko-hrvatsko-slavonske gospodarske izložbe*, održane u Zagrebu 1864. godine. Do 2024. godine velikim su dijelom digitalizirani katalogi izložaba od kraja 19. stoljeća do 1940. godine kao i katalogi Zagrebačkog salona do 1990. godine. Osim ove zbirke,

započeta je i sustavna digitalizacija Fototeke, izuzetno vrijedne arhivske zbirke koja sadrži fotografske reprodukcije radova hrvatskih umjetnika. Digitalizirana građa obogaćena je metapodacima, razvrstana u virtualne zbirke, pohranjena u INDIGO sustavu u sklopu Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (<http://dizbi.hazu.hr/>) te dostupna u korisničkom sučelju za pregled i preuzimanje.

Digitalizacija se provodi u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH (2020., 2023.) i Uputama za digitalizaciju dokumentarnog i arhivskog gradiva Hrvatskog državnog arhiva (2021.).

Skeniranje i fotografiranje građe provodi se uglavnom u suradnji s vanjskim tvrtkama, u okviru različitih projekata, dok pojedinačne objekte (fotografije, razglednice, manje kataloge i deplijane) digitaliziraju djelatnice Arhiva. Financiranje se osigurava prijavom projekata na javne godišnje pozive Gradskog ureda za kulturu i civilno društvo Grada Zagreba, Ministarstva kulture i medija RH te Zaklade HAZU.

Sva digitalizirana građa snimljena je u visokoj rezoluciji, u formatima .jpg i .tiff, a pohranjena je, osim na serveru platforme DiZbi, i na vanjskim tvrdim diskovima.

Arhiv digitaliziranu građu koristi u projektima virtualnih izložaba, tiskanih i elektroničkih izdanja.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

Nakon faze digitalizacije starije građe Zbirke kataloga, u sljedećem četverogodišnjem razdoblju prioritet se premješta na arhivsku građu iz Zbirke ostavština, koja se sastoji od institucionalnih i osobnih fondova. U fokusu će biti slijedeći arhivski fondovi:

1. Arhiv Salona Ullrich, primarno korespondencija galerista Ullricha s umjetnicima
2. Osobna ostavština Mrazović, korespondencija Ivana Rendića i Izidora Kršnjavog s Ladislavom Mrazovićem
3. Arhiv Hrvatskog društva umjetnosti

Nastaviti će se kontinuirana digitalizacija Fototeke, uz naglasak na fotografije radova likovnih umjetnika članova Akademije.

U planu je i digitalizacija preostalih kataloga Zbirke kataloga do 1925. godine, koji su pratili nekoliko velikih međunarodnih izložaba na kojima su sudjelovali hrvatski umjetnici. Isto tako, nastaviti će se s digitalizacijom kataloga čiji je izdavač Akademija.

Za provedbu kvalitetne izvedbe navedenih projekata digitalizacije nužna je nabava adekvatne opreme (npr. CZUR M3000 Pro Book Skener, dizajniran za profesionalnu digitalizaciju knjiga, časopisa i velikih dokumenata) te nabava računala koja mogu podržati nove operativne sustave.

POMORSKA ZBIRKA ZAVODA ZA POVIJESNE ZNANOSTI HAZU U ZADRU

Plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Pomorske zbirke donosi se na temelju članka 15., stavka 2. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24), a u skladu sa Smjernicama za digitalizaciju kulturne baštine objavljenih u sklopu projekta Ministarstva kulture i medija RH, pod nazivom e-kultura.

Svrha i cilj

Digitalizacija muzejske građe i dokumentacije doprinosi razvoju muzejsko-informacijske djelatnosti, povezivanju sa srodnim djelatnostima, većoj dostupnosti kulturne baštine u digitalnom okružju, boljim uvjetima za stručnu i znanstvenu obradu građe i njeno korištenje te stvaranju novih proizvoda i usluga. Digitalizirana građa koristit će se u stalnom postavu te u izložbenim i izdavačkim programima Pomorske zbirke i drugih srodnih institucija, a pridonosi očuvanju zaštićenih kulturnih dobara te osigurava trajnu pohranu građe u digitalnom obliku.

Kriteriji odabira građe za digitalizaciju slijede načela preventivne zaštite, znanstvene i kulturno-povijesne vrijednosti umjetnina i zanimljivosti, te preventivne zaštite.

Uvod

Pomorska zbirka nema digitalni informacijski sustav nego je sva dokumentacija isključivo u analognom obliku, uz iznimku inventarne knjige koja je izrađena i u excel tablici. Prije same digitalizacije potrebno je nabaviti informacijski sustav za obradu podataka o građi i sekundarnoj dokumentaciji. Nakon obrade i unosa kompletnog fonda u informacijski sustav pristupit će se digitalizaciji i unosu digitalne građe u INDIGO sustav u sklopu Digitalne zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (akronim DIZBI, dosegljiv putem poveznice: <http://dizbi.hazu.hr>). Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti osnovana je 2009. godine sa ciljem da djeluje kao jedinstveni digitalni repozitorij koji će na jednome mrežnom mjestu predstaviti znanstvene i umjetničke zbirke HAZU, omogućiti im slobodan mrežni pristup uz suvremenu i standardiziranu tehničku podršku, a omogućuje predstavljanje raznovrsne građe (skulptura, sadreni odljevi, freske, crteži, medalje i plakete) opremljene metapodacima i kvalitetnim digitalnim sadržajima u standardiziranim rezolucijama. Treba napomenuti da su pojedini dvodimenzionalni predmeti (dokumenti, nacrti, fotografije) već digitalizirani, odnosno skenirani, no u BMP formatu, slijedom čega treba ispitati mogućnost može li se BMP format pretvoriti u preporučeni .tiff format bez gubitka kvalitete ili je potrebno iznova skenirati predmete. Isto vrijedi i za muzejsku dokumentaciju.

Pomorska zbirka digitalizaciju muzejske građe i dokumentacije obavlja uz ostale muzejske poslove, od preventivne zaštite i izmjene stalnog postava do izložbenih i nakladničkih programa te edukativne djelatnosti. Zbirka nema zaposlenu stručnu informatičku osobu i posjeduje samo osnovnu opremu te će digitalizaciju provoditi kustosica sukladno mogućnostima, a za kompleksniju građu angažirat će se vanjski suradnik.

Plan digitalizacije u razdoblju od 2024. do 2028. godine

Predviđeno je da se do kraja 2025. godine kompletni fond obradi i unese u informacijski sustav. S obzirom da uz podatke o predmetima u informacijski sustav treba unijeti i identifikacijsku fotografiju, iskoristit će se prilika da se radi uštede vremena i resursa istovremeno digitalizira dio građe za koju je to moguće učiniti jednostavnim postupkom: skeniranjem dvodimenzionalnih predmeta (dokumenata i fotografija) i fotografiranjem manjih trodimenzionalnih predmeta. Nakon unosa kompletnog fonda u informacijski sustav, pristupit će se sustavnoj i kontinuiranoj digitalizaciji ostale građe i muzejske dokumentacije.

U zbirci se nalaze predmeti različite vrste, materijala i dimenzija u rasponu od antike (1. – 2. st.) do suvremenog razdoblja. Trodimenzionalni predmeti obuhvaćaju željezna brodska sidra i top većih dimenzija, ostalu brodsku opremu i instrumente izrađenu od kombiniranog materijala (većinom od metala), drvenu ladvu/monoksil, modele jedrenjaka (izrađene u drvu) i motornih brodova (od metala) te gipsane odljeve. Dvodimenzionalni predmeti obuhvaćaju dokumente, fotografije (izvorne i kopije), brodske nacрте, karte, crteže i slike (uglavnom s izvornim okvirom). Prvo će se digitalizirati dvodimenzionalni predmeti koje je moguće skenirati vlastitom opremom, što će istovremeno omogućiti njihovu pohranu u primjerenom okruženju, a u stalnom postavu bit će izložene njihove reprodukcije na multimediji. U početnoj fazi digitalizirat će se samo oni predmeti kojima nije potrebna restauracija, a potomji će se digitalizirati u kasnijim fazama. Slike je najprije potrebno restaurirati, jednako kao i njihove okvire, nakon čega će se pristupiti i njihovoj digitalizaciji. Termin njihove digitalizacije ovisit će prvenstveno o osiguranju sredstava za prethodnu restauraciju. Trodimenzionalni predmeti digitalizirat će se postupno, a prvenstvo će se dati onim predmetima kojima nije potrebna restauracija. Za digitalizaciju dvodimenzionalnih

predmeta većih ili nestandardnih dimenzija, poput brodskih nacрта, angažirat će se vanjski suradnici.

U pojedinim fazama nastojat će se digitalizirati predmeti koji pripadaju istoj vrsti (npr. dokumenti, brodska oprema i sl.), a ne po jedan ili nekoliko predmeta od svake vrste. Ako je potrebno izvršiti restauraciju više predmeta iste vrste, pričekat će se s digitalizacijom svih istovrsnih predmeta. Na taj način digitalizaciju će pratiti izmjene i dopune stalnog postava.

Muzejska dokumentacija digitalizirat će se postupno u standardiziranom .tiff formatu, a prvenstvo će se dati onoj dokumentaciji koja se odnosi na već digitalizirane predmete.

Građa će se digitalizirati u 2D formatu. Pojedini predmeti iznimno će se digitalizirati u 3D formatu u sklopu zasebnih projekata, za što će biti potrebno angažirati vanjske suradnike. Predmeti za digitalizaciju u 3D formatu odabrat će se prema njihovoj višestrukoj korisnosti i zanimljivosti za ciljanu publiku, npr. predmeti koji će se koristiti u edukativne svrhe, pri čemu je predviđen i 3D ispis tih predmeta, što će pridonijeti stvaranju novih proizvoda i usluga. Za te će se predmete izraditi projekt koji će uključivati eventualne konzervatorsko-restauratorske radove, digitalizaciju u 3D formatu, ispis 3D objekta i izvođenje edukativnog programa. Termin provedbe takvih projekata ovisit će o osiguranju financijskih sredstava.

Predviđeno je da do kraja 2028. godine završi digitalizacija većine građe, odnosno svih predmeta kojima nisu potrebni ili na kojima su u međuvremenu izvršeni konzervatorsko-restauratorski radovi. Novonabavljena građa u referentnom razdoblju digitalizirat će se ovisno o njihovoj vrsti i stupnju očuvanosti.